

**Een onderzoek naar de effectiviteit van huisverboden
in de provincie Groningen in 2009 – 2010**

**Lienja van Eijkern
Lotte Baan
René Veenstra**

**rijksuniversiteit
groningen**

COLOFON

Een onderzoek naar de effectiviteit van huisverboden in de provincie Groningen in 2009-2010.

Het onderzoek is uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen, Vakgroep Sociologie, in opdracht van de gemeente Groningen.

Uitgave   Rijksuniversiteit Groningen
Datum   September 2011
Correspondentie   Prof. dr. René Veenstra,
                              Rijksuniversiteit Groningen
                              Vakgroep Sociologie
                              Grote Rozenstraat 31
                              9712 TG Groningen
                              tel: 050 363 6218
                              fax: 050 363 6226
                              e-mail: D.R.Veenstra@rug.nl
                              <http://www.gmw.rug.nl/~veenstra>

De onderzoekers: Lienja van Eijkern
                              Lotte Baan
                              René Veenstra

Voorwoord

In dit rapport wordt de effectiviteit van huisverboden in de provincie Groningen in de periode 2009-2010 onderzocht. Het onderzoek is uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen, Vakgroep Sociologie in opdracht van de centrumgemeente Groningen.

Allereerst willen wij de geïnterviewde respondenten hartelijk bedanken voor de medewerking aan het onderzoek en het vertellen van hun persoonlijke ervaringen. Zonder deze verhalen had dit onderzoek niet tot stand kunnen komen.

Onze dank gaat tevens uit naar de begeleidingscommissie die ons tijdens het onderzoek op een prettige manier advies en ondersteuning geboden heeft. Hiervoor bedanken wij:

- Mw. mr. dr. K.D. Lünemann (voorzitter begeleidingscommissie), senior onderzoeker en themacoördinator recht, bescherming en preventie bij het Verwey-Jonker Instituut te Utrecht; was betrokken bij invoering van huisverboden in Nederland;
- Dhr. prof. dr. M.L.M. Hertogh, hoogleraar Rechtssociologie en Vakgroepvoorzitter van de vakgroep Rechtstheorie aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit Groningen;
- Mw. dr. G.H.M.M. ten Horn, zelfstandig Medisch Sociologe, onder meer voorzitter van de stuurgroep Huiselijk Geweld van de Academische Werkplaats OxO, lid van de commissie Hamel en eerste voorzitter van de erkenningscommissie gedragsinterventies justitie. Voormalig senator (SP), voormalig hoogleraar zorgmanagement en voormalig inspecteur voor de gezondheidszorg;
- Mw. prof. dr. K. Wittebrood, werkzaam bij het Sociaal en Cultureel Planbureau en bijzonder hoogleraar Sociale Veiligheid in de stedelijke publieke ruimte aan de Universiteit van Amsterdam.

Mw. dr. S. Dijkstra bedanken wij tevens voor haar ondersteuning tijdens het onderzoek en dhr. H. Praamstra van de Regiopolitie Groningen voor zijn analyse op de registratiegegevens van de politie. Daarnaast bedanken wij de ketenpartners voor hun visie op de kenmerken die mee zijn genomen in het onderzoek: mw. A. van Eeten (Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld), mw. M.A.B. Faber-

Soermann (Openbaar Ministerie Groningen), mw. R. Jansen (Reclassering Nederland), dhr. A van de Ruit (Politie Groningen), mw. B. de Cnodder (Ambulante Forensische Psychiatrie Noord), dhr. A. Azghoughi (Maatschappelijke Juridische Dienstverlening), mw. K. Poort en mw. L van der Hoeff (Kwartier Zorg en Welzijn) en mw. F. Postma voor het uitvoeren van de interviews met de ketenpartners.

Groningen, september 2011

Lienja van Eijkern,
Lotte Baan,
René Veenstra.

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Hoofdstuk 1 De theoretische aannames achter de Wet tijdelijk huisverbod en de hulpverleningsmethoden	11
Inleiding.....	11
1.1 De doelen van de Wet tijdelijk huisverbod.....	11
1.2 De doelen van de methodiek ‘Eerste hulp bij een huisverbod’.....	15
1.3 Hypothesen.....	17
Hoofdstuk 2 De wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd	19
2.1 Selectie via Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Groningen.....	19
2.2 De samenstelling van de huisverbodgroep.....	20
2.3 De samenstelling van de controlegroep.....	20
2.4 Procedures voor de benadering van respondenten.....	21
Hoofdstuk 3 Beschrijving van uithuisgeplaatsten en achterblijvers bij huisverboden	23
Inleiding.....	23
3.1 Beschrijving van de vijftien uithuisgeplaatsten.....	23
3.2 Beschrijving van de vijftien achterblijvers.....	24
3.3 Beschrijving van de twaalf stellen.....	24
3.4 Aanvullende informatie huisverboden.....	25
3.5 De aard en frequentie van het geweld binnen de relatie.....	26
Hoofdstuk 4 Effecten van huisverboden	27
Inleiding.....	27
4.1 De mate van herhaling van het geweld.....	27
4.2 De bescherming van het slachtoffer.....	28
4.3 Het signaal aan de pleger.....	28

4.4 De acceptatie van hulpverlening.....	29
4.5 De tevredenheid over hulpverlening.....	30
Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen.....	32
5.1 Conclusies	32
5.2 Discussie en aanbevelingen	36

Bijlagen:

1. Procesbeschrijving van de methodiek ‘Eerste hulp bij een huisverbod’
2. Statistische toetsing voor effecten van huisverboden (hoofdstuk 4)
3. Literatuurlijst
4. Separaat op te vragen bijlagen
5. Over de onderzoekers

Inleiding

Op 4 november 2008 is de Wet tijdelijk huisverbod in het Staatsblad gepubliceerd, waarna deze op 1 januari 2009 van kracht is geworden. De wet geeft burgemeesters de mogelijkheid meerderjarigen van wie een dreiging van huiselijk geweld uitgaat gedurende tien dagen te verbieden hun woning te betreden en contact te hebben met de medebewoners. Eventueel kan dit verbod verlengd worden tot een maximum van 28 dagen.

De Wet tijdelijk huisverbod vormt binnen het bestaande beleid een nieuw, aanvullend middel ter bestrijding van huiselijk geweld in Nederland. De maatregel heeft een preventief karakter; voordat er sprake is van strafbare feiten kan aan slachtoffers van huiselijk geweld bescherming worden geboden door het tijdelijk uit huis plaatsen van de verdachte. De wet beoogt te bereiken dat de herhaling van geweld voorkomen wordt, er voor de slachtoffers rust wordt gecreëerd en er een periode van bezinning is, er vroegtijdig hulpverlening aanwezig is en het huisverbod een norm stelt dat huiselijk geweld niet wordt geaccepteerd.

De Wet tijdelijk huisverbod in de provincie Groningen

In de provincie Groningen is de Wet tijdelijk huisverbod gefaseerd ingevoerd. Vanaf maart 2009 is in de stad Groningen gestart met het uitvoeren van huisverboden, de regiogemeenten volgden in de maanden erna. In september 2009 werd de wet uitgevoerd in de gehele provincie Groningen (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010).

Groningen kent sinds 2001 een ketensamenwerking rondom de bestrijding van huiselijk geweld. Er wordt samengewerkt binnen de hulpverleningsketen door slachtofferhulpverlening, plegerhulpverlening en hulpverlening voor kinderen die getuigen zijn van het geweld tussen hun ouders of verzorgers. Naast de hulpverleningsketen wordt samengewerkt binnen de justitiële keten waar politie, reclassering en het Openbaar Ministerie in vertegenwoordigd zijn. Het in 2005 opgerichte Advies- en steunpunt huiselijk geweld (ASHG) coördineert de samenwerking. De bevoegdheid tot het opleggen van een huisverbod is door alle burgemeesters in de provincie Groningen gemandateerd aan de speciaal daarvoor opgeleide Hulpofficieren van Justitie (HOvJ's).

In het geval er een melding van huiselijk geweld bij de politie binnenkomt, gaat de Basis Politie Zorg ter plaatse. Zij beoordelen vervolgens aan de hand van de zogenaamde BOD-criteria of er aanleiding is de HOvJ in te schakelen. BOD staat hierbij voor:

- Wordt dreiging van huiselijk geweld veroorzaakt door iemand die in het huis woont of meer dan incidenteel in het huis verblijft? (**Bewoner**)
- Is deze persoon meerderjarig? (**Ouder dan 17**)
- Is er sprake van een dreiging van huiselijk geweld? (**Dreiging**)

Wanneer aan deze criteria voldaan wordt, legt de noodhulp de zaak voor aan de Chef van Dienst. Wanneer de Chef van Dienst inschat dat er aanleiding is om een huisverbod op te leggen, licht deze de HOvJ in. De HOvJ hoort ter plaatse de betrokkenen en vult een Risicotaxatie instrument voor huiselijk geweld (RiHG) in. Het RiHG ondersteunt de HOvJ in het beoordelen of er sprake is van een ernstig vermoeden dat de aanwezigheid van de betrokkene 'ernstig en onmiddellijk gevaar' oplevert voor de veiligheid van (een van de) andere aanwezigen in de woning (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010). Bij een vermoeden van kindermishandeling voert de HOvJ daarnaast ook overleg met Bureau Jeugdzorg of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.

Als het nodig is om een huisverbod op te leggen, stelt de HOvJ vervolgens het ASHG in kennis en verstrekt aan hen de nodige gegevens zodat het ASHG over kan gaan tot het inschakelen van de benodigde hulpverlening voor de uithuisgeplaatste, de achterblijver en de eventuele kinderen. Als er een huisverbod opgelegd wordt door de HOvJ, wordt dit besluit beoordeeld door de burgemeester aan de hand van de door de politie aangeleverde informatie. Zowel het besluit tot een verlenging als een intrekking van een huisverbod dient door de burgemeester genomen te worden. Deze bevoegdheid kan door de burgemeester niet gemandateerd worden.

Een aantal Groninger gemeenten zijn, in voorbereiding op de Wet tijdelijk huisverbod, pilotgebieden geweest. In dat kader is de methodiek 'Eerste hulp bij een huisverbod' binnen het Advies- en steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) ontwikkeld om in de tien dagen van het huisverbod crisishulpverlening op te zetten (voor een toelichting op de methodiek verwijzen wij naar de bijlage).

De aanleiding van het onderzoek en de onderzoeksvraag

Huiselijk geweld brengt voor de samenleving hoge kosten met zich mee. Dit betreft de kosten door de dienstverlening van onder meer politie, justitie, gezondheidszorg en opvang, maar ook de kosten door een lagere productiviteit en verzuim van werk (productieverlies) en de kosten van het menselijk lijden. Het is duidelijk dat het bij huiselijk geweld gaat om één van de omvangrijkste vormen van geweld in onze samenleving (Movisie, 2009). Het is daarom van belang effectieve interventies in te zetten in de strijd tegen huiselijk geweld.

De centrumgemeente Groningen heeft de Rijksuniversiteit Groningen opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar de effectiviteit van huisverboden in de provincie Groningen in 2009 en 2010.

Zij hebben de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Is het huisverbod een goede interventie om geweld duurzaam te stoppen; in welke gevallen wel/niet?
- Is dit een interventie waar we wat aan hebben; wat is het effect?

De onderzoeksvragen worden opgedeeld in drie deelvragen:

- Wat zijn de theoretische kernaannames achter de Wet tijdelijk huisverbod en de hulpverleningsmethoden?
- Welke kenmerken hebben uithuisgeplaatsten en achterblijvers?
- Wat zijn effectieve elementen van de Wet tijdelijk huisverbod en de aangeboden hulpverlening?

Afbakening

Huiselijk geweld kan gepleegd worden door en tegen verschillende personen uit de huiselijke kring. Het omvat bijvoorbeeld kindermishandeling, partnermishandeling, mishandeling van ouders door kinderen maar ook mishandeling tussen broers en zussen. In al deze situaties kan een huisverbod overwogen en opgelegd worden. Er is gekozen dit onderzoek te beperken naar de meest voorkomende vorm van huiselijk geweld: partnermishandeling. Hier is voor gekozen, omwille van de omvang van de onderzoekspopulatie, gezien de meeste huisverboden worden opgelegd bij partnergeweld. Daarnaast is de methodiek het meest gericht op deze vorm van huiselijk geweld.

Het onderzoek heeft betrekking op huiselijk geweld in de provincie Groningen, gepleegd in 2009-2010. De interviews met uithuisgeplaatsten en achterblijvers (bij een huisverbod) en verdachten en slachtoffers (bij een politiecontact) vonden plaats na ongeveer een jaar. Of het geweld duurzaam is gestopt, kan dus alleen worden vastgesteld voor deze middellange termijn.

De uitvoering van het onderzoek

Er is gekozen voor een onderzoek naar de effecten van de Wet tijdelijk huisverbod op basis van interviews met uithuisgeplaatsten en achterblijvers. Immers, zij als geen ander kunnen vertellen over hun ervaringen met deze nieuwe maatregel. Om te kunnen controleren of eventueel gevonden effecten ook daadwerkelijk aan het huisverbod toegedicht kunnen worden zijn ook interviews

gehouden met verdachten en slachtoffers van partnermishandeling bij wie geen huisverbod werd opgelegd, maar de situatie wel vergelijkbaar was. In Nederland wordt zelden gekozen voor onderzoek onder direct betrokkenen bij huiselijk geweld, omdat het moeilijk zou zijn hun medewerking voor een dergelijk onderzoek te verkrijgen en omdat het erg arbeidsintensief is. In dit onderzoek bleek het lastig te zijn de beoogde respondenten te bereiken, vanwege missende of onjuiste telefoonnummers. Wanneer het daarentegen lukte met de beoogde respondenten contact te krijgen, waren zij veelal bereid tot het vertellen van hun ervaringen. Deze hoge mate van bereidwilligheid is de reden dat uiteindelijk 60 mensen hun verhaal hebben verteld.

Het rapport

Omwillen van de leesbaarheid van het rapport is er voor gekozen een beperkt aantal statistische gegevens op te nemen. Voor de wetenschappelijke onderbouwing wordt verwezen naar bijlage twee.

Wat de terminologie betreft is gekozen te spreken van uithuisgeplaatsten voor diegene die een huisverbod opgelegd hebben gekregen, van achterblijvers voor de partners van de uithuisgeplaatsten, van verdachten wanneer sprake is geweest van een politie-interventie waarbij geen huisverbod is opgelegd maar iemand wel werd verdacht van huiselijk geweld en van slachtoffers voor de partners van die verdachten. Er is gekozen voor deze terminologie om zo neutraal mogelijk te rapporteren: een verdachte is juridisch gezien nog geen pleger.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk wordt verkend wat de theoretische kernaannames achter de Wet tijdelijk huisverbod en de hulpverleningsmethoden zijn (de eerste subvraag), wat resulteert in een vijftal hypothesen. Over de wijze waarop informatie is verzameld om deze hypothesen te toetsen wordt gerapporteerd in het tweede hoofdstuk. Het derde hoofdstuk beschrijft de uithuisgeplaatsten en de achterblijvers en geeft hiermee antwoord op de tweede subvraag. De resultaten van het effectonderzoek worden beschreven in hoofdstuk vier en geven een antwoord op de derde subvraag. Ten slotte worden in hoofdstuk vijf de belangrijkste uitkomsten, mede aan de hand van de literatuur, beschouwd. Ook worden aanbevelingen gedaan voor het vergroten van de effectiviteit van huisverboden en worden vragen geformuleerd voor mogelijk toekomstig onderzoek.

Hoofdstuk 1   De theoretische aannames achter de Wet tijdelijk huisverbod en de hulpverleningsmethoden

Inleiding

In de volgende paragrafen worden de doelen en achterliggende uitgangspunten van zowel de Wet tijdelijk huisverbod als de doelen van de methodiek 'Eerste hulp bij een huisverbod' geanalyseerd op basis van nationale en internationale literatuur. Op deze manier wordt de eerste deelvraag beantwoord: wat zijn de theoretische kernaannames achter de Wet tijdelijk huisverbod? Daarnaast worden de beoogde werkzame elementen onderzocht op de uitvoering in de praktijk door de ketenpartners. Uit deze paragrafen vloeien de verwachte effectieve elementen en de hypothesen voort, welke in de laatste paragraaf aan bod zullen komen.

1.1 De doelen van de Wet tijdelijk huisverbod

Een tijdelijk huisverbod kan opgelegd worden aan iemand die een onmiddellijk en ernstig gevaar oplevert voor één of meer personen met wie een huishouding wordt gedeeld (Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2008). Het opleggen van een huisverbod heeft een tweeledig doel. Enerzijds kan hiermee de onmiddellijke veiligheid van de bedreigde personen worden gewaarborgd, door (verdere escalatie van) huiselijk geweld te voorkomen. Anderzijds creëert het huisverbod een periode waarin maatregelen genomen kunnen worden om de dreiging van het geweld op de langere termijn weg te nemen.

Subdoelen

In de Memorie van Toelichting van de wet wordt een aantal subdoelen beschreven:

1. Bescherming voor potentiële slachtoffers ook voordat er een strafbaar feit begaan is.
2. Voortdurende spanningen en de eventueel daaraan ten grondslag liggende geweldsspiraal wegnemen door middel van hulpverlening.
3. Adempauze om maatregelen te treffen die (de dreiging van) huiselijk geweld kunnen wegnemen (bijvoorbeeld civielrechtelijk een straat- en contactverbod aanvragen of een echtscheidingsprocedure starten).
4. Signaal aan de uithuisgeplaatste dat de samenleving het geweld niet accepteert.
5. Nieuwe kansen bieden in de preventie en bestrijding van kindermishandeling.

(Bron: Schreijenberg, De Vaan, Vanoni en Homburg, 2010)

Op welke theoretische onderbouwing of resultaten van eerder uitgevoerd onderzoek de geformuleerde subdoelen zijn gebaseerd blijft in zowel de Memorie van Toelichting als de landelijke procesevaluatie (Schreijenberg et al., 2010) onduidelijk. In deze paragraaf worden de subdoelen van de wet daarom geanalyseerd aan de hand van binnenlandse en buitenlandse literatuur waarbij rekening wordt gehouden met de manier waarop uitvoering wordt gegeven aan de wet in de praktijk.

Subdoel 1: preventieve bescherming voor potentiële slachtoffers

In de eerste plaats is het huisverbod bedoeld om geweld te voorkomen. De Wet tijdelijk huisverbod beoogt de slachtoffers van huiselijk geweld bescherming te bieden, ook daar waar nog geen sprake is van een strafbaar feit. Dus voordat er sprake is van geweld kan het inzetten van de maatregel betrokkenen beschermen tegen geweld.

Uit de Groningse procesevaluatie (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010) blijkt dat bij 97% van de 110 onderzochte huisverboden een uithuisplaatsing werd opgelegd terwijl de uithuisgeplaatste tegelijkertijd aangehouden werd en er een strafrechtelijk traject plaatsvond. Dit is een hoger percentage dan uit de landelijke procesevaluatie blijkt; hierin was dit bij 86% van de opgelegde huisverboden het geval. Gegeven deze percentages lijkt het erop dat huisverboden vooral worden opgelegd bij situaties van huiselijk geweld waar voorheen ook al ingrepen werd (Schreijenberg et al., 2010). Van het beoogde preventieve karakter van de Wet tijdelijk huisverbod, als aanvulling op deze bestaande praktijk, wordt in de praktijk (nog) nauwelijks gebruik gemaakt.

Subdoel 2: op korte termijn hulpverlening aan de betrokkenen

Het vergroten van de acceptatie van hulpverlening door na een incident van (dreigend) geweld zo snel mogelijk hulp aan te bieden stoelt op de theorie van de geweldsspiraal (Groen en Van Lawick, 2007). In de Groningse praktijk rond huisverboden is een methodiek ontwikkeld waarbij hulpverleners binnen een uur beschikbaar zijn voor de betrokkenen. De acceptatie van hulpverlening blijkt op dat moment erg groot (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010). In paragraaf 1.2 worden de doelen van deze methodiek toegelicht.

Subdoel 3: rust en bescherming voor het slachtoffer door een contactverbod

Wanneer een huisverbod wordt opgelegd, dan houdt dit huisverbod tevens een contactverbod in. Dit contactverbod zorgt ervoor dat betrokkenen bij huiselijk geweld tot rust kunnen komen en het kan ook een verdere escalatie van geweld voorkomen.

Van de in de provincie Groningen opgelegde huisverboden tussen 1 april 2009 en 1 april 2010 werd 10% overtreden (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010). Hierbij noteerde de politie dat de indruk bestond dat niet alle overtredingen gemeld werden. Ook is niet duidelijk of een overtreding van het huisverbod gepaard ging met (een dreiging van) nieuwe geweldplegingen.

In zijn algemeenheid kunnen beschermende maatregelen effectief zijn (Fischer en Rose, 1995; Logan en Walker, 2009). Fischer en Rose (1995) laten zien dat, zelfs bij een overtreding van een beschermende maatregel door de pleger, het slachtoffer zich ondersteund voelt doordat er een maatregel is uitgesproken. Invloedrijke negatieve factoren voor de beleving van bescherming zijn stalking en (zeer) ernstig geweld. Er zijn twee kanttekeningen te maken bij zowel het onderzoek van Logan en Walker (2009) als dat van Fischer en Rose (1995). Ten eerste werden de effecten van beschermende maatregelen onderzocht die door slachtoffers zelf werden aangevraagd. Bij een huisverbod is de instemming van het slachtoffer geen voorwaarde. Dit betekent dat het slachtoffer in mindere mate controle heeft over de situatie, wat een negatieve invloed kan hebben op de mate waarin het slachtoffer zich erdoor versterkt voelt. Ten tweede ligt de focus van onderzoeken vaak op het beëindigen van de relatie; het voortduren van de relatie is een indicatie voor een verhoogd recidivegevaar (Logan en Walker, 2009; Goldfarb, 2008). In geen van de onderzoeken naar beschermende maatregelen is het effect meegenomen van een periode van rust om tot weloverwogen besluiten te komen ten aanzien van de relatie. Ook het recidivegevaar door een nieuw gevormde relatie met een andere partner wordt niet in beschouwing genomen.

Van invloed op de beschermende werking van een maatregel is verder het type relatie waarbinnen het geweld zich afspeelt en daarmee samenhangend, het type pleger. Bijvoorbeeld het 'situationeel partnergeweld' (*situational couple violence*) waarbij er geen sprake is van een algemeen patroon van controle binnen de relatie en beide partners geweld kunnen gebruiken tegen elkaar. Of bijvoorbeeld het 'intieme terrorisme' (*intimate terrorism*) waarbij aan het gebruik van geweld een algemeen patroon van controle ten grondslag ligt en er vaak sprake is van frequenter en escalerend geweld in de tijd en de pleger vaker een man is (Johnson, 1995; Johnson en Ferraro, 2000; Johnson, 2008). Een borderline en een antisociale persoonlijkheid zijn voorbeelden van psychiatrische stoornissen die van invloed kunnen zijn op de mate en het soort geweld dat wordt gepleegd (Holtzworth-Monroe, Meehan, Rehman en Marshall, 2002), welke hoog scoren op controle, wat overeenkomt met de beschrijving van de groep intieme terroristen door Johnson (2008). Daarentegen is het *family only* type voornamelijk betrokken bij situationeel geweld, gebruikt dit type

het minste geweld en kampt deze met minder psychopathologie (Johnson 2008; Neeleman en Toering, 2010).

Het is de vraag of een huisverbod op korte termijn voldoende bescherming biedt aan een slachtoffer van 'intiem terrorisme' en de aangeboden hulpverlening voldoende mogelijkheden biedt de destructieve patronen te doorbreken. Aan de andere kant kan voor partners waarbij sprake is van 'situationeel partnergeweld' het huisverbod een kans bieden om het geweld in de relatie te stoppen en, met ondersteuning van hulpverleners, geweldloze strategieën te ontwikkelen om conflicten op te lossen.

Subdoel 4: de signaalfunctie van het huisverbod

Een huisverbod geeft een signaal aan de pleger af dat het geweld niet getolereerd wordt. Een dergelijk ingrijpen van overheidswege zou ervoor zorgen dat er minder herhaald (slachtofferschap van) huiselijk geweld plaatsvindt. Het al dan niet overtreden van een huisverbod kan iets zeggen over hoe de uithuisgeplaatste dit signaal heeft opgevangen. Zoals eerder opgemerkt, was van 10% van de Groningse huisverboden bekend dat deze overtreden zijn, waarbij de politie aangeeft dat dit in werkelijkheid waarschijnlijk een hoger percentage is.

Voor het afgeven van een signaal is de reactie vanuit de wetshandhavers op het overtreden van het huisverbod van belang. Een overtreding van een huisverbod is een strafbaar feit en leidt in principe tot aanhouding van de uithuisgeplaatste. Consequent optreden bij overtredingen van huisverboden versterkt het signaal dat huiselijk geweld niet getolereerd wordt. Andersom kan niet optreden leiden tot het verzwakken van het afgegeven signaal. In de Groningse praktijk werd bij de overtreden huisverboden wel standaard een proces verbaal opgemaakt door de politie maar leidde dit niet tot optreden van het Openbaar Ministerie.

Subdoel 5: een huisverbod bij kindermishandeling

In de Memorie van Toelichting van de Wet tijdelijk huisverbod wordt aangegeven dat een huisverbod een aanvulling is op de reeds bestaande kinderbeschermingsmaatregelen. De noodzaak en achtergrond van deze aanvulling wordt niet beschreven. Zowel uit de procesevaluatie in Groningen als de landelijke procesevaluatie blijkt dat huisverboden niet of nauwelijks toegepast worden in situaties waar sprake is van kindermishandeling (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010; Schreijenberg et al., 2010). Om deze reden is dit in het onderzoek niet mee genomen en wordt in het onderzoek gefocust op huisverboden bij partnernishandeling.

1.2 De doelen van de methodiek ‘Eerste hulp bij een huisverbod’

Inleiding

In Groningen is ter voorbereiding op de Wet tijdelijk huisverbod de methodiek ‘Eerste hulp bij een huisverbod’ binnen het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) ontwikkeld. Deze methodiek beschrijft de (crisis)hulp die in de tien dagen van het huisverbod wordt ingezet. Deze crisishulpverlening heeft een driedelig doel. Het eerste doel is om de crisis te stoppen. Ten tweede heeft de crisishulpverlening als doel de gezinsleden te motiveren voor vervolghulpverlening. Voor een effectieve gezinsaanpak in de vervolghulpverlening is het daarnaast noodzakelijk om een goede probleemanalyse te maken, dit is het derde doel (De Groot en Van Eijkern, 2008). De beoogde doelen die in de methodiek zijn omschreven worden in deze paragraaf toegelicht.

Subdoel 1: het stoppen van de crisis

Het uitgangspunt van het stoppen van de crisis is het doorbreken van de geweldsspiraal door snel te interveniëren, systeemgericht te werken en het sociale netwerk te versterken. De geweldsspiraal gaat ervan uit dat er sprake is van een negatieve spiraal tussen partners, waarbij het geweld steeds vaker voorkomt en olopemd in ernst is. Dit komt door de dynamiek tussen de partners waarin processen van macht en controle over de partner steeds meer de overhand krijgen (Groen en Van Lawick, 2007). Er is aandacht voor seksespecifieke aspecten binnen deze dynamiek (De Groot en Van Eijkern, 2008).

Interveniëren tijdens de crisissituatie maakt dat de acceptatie van hulp het grootst is. Het besef van de ernst is op dat moment het meest aanwezig en voorkomt dat de betrokkenen het probleem zullen bagatelliseren en zich terugtrekken, wat vaak optreedt binnen enkele uren na de crisis (De Groot en Van Eijkern, 2008).

De crisishulpverlening is systeemgericht, omdat de relatie en in het geval er kinderen bij betrokken zijn de gezinsdynamiek een destructief karakter heeft gekregen. De systeemgerichte aanpak houdt in dat er voor ieder gezinslid een hulpverlener beschikbaar is, welke de activiteiten op elkaar afstemmen.

Daarnaast biedt het sociale netwerk een ondersteuning in het doorbreken van de geweldsspiraal, doordat het de eventuele geïsoleerde positie van het gezin kan doorbreken (De Groot en Van Eijkern, 2008). Ook kan het sociale netwerk een effect hebben op het verminderen van

geweld door de angst voor sancties, zoals het verlies van de partner en afwijzing van vrienden (Lackey en Williams, 1995).

Zoals in de vorige paragraaf vermeld is, omschrijft Johnson (2008) dat er verschillende typen relaties zijn, waaruit blijkt dat niet iedere relatie zich kenmerkt door deze negatieve spiraal en niet iedere pleger op zoek is naar macht en controle. Het is voornamelijk de ‘intieme terrorist’ die op zoek is naar macht en controle. Bij wat hij noemt ‘situationeel geweld’ spelen communicatieproblemen een grotere rol en is er een meer situationele aanleiding voor het geweld, waarbij beide partners geweld tegen elkaar kunnen gebruiken. Dit is waarschijnlijk de meest voorkomende vorm van partnergeweld (Johnson, 2008). Uit de landelijke procesevaluatie van de Wet tijdelijk huisverbod komt eveneens naar voren dat er, volgens ondervraagde casemanagers, lang niet altijd sprake is van een stereotype rolverdeling waarbij de man gewelddadig en de vrouw angstig en afhankelijk is (Schreijenberg, et. al., 2010).

Oog voor verschillende typen relaties is daarom aangewezen bij het inzetten van hulpverlening. Het is bijvoorbeeld niet raadzaam een systeemgerichte aanpak in te zetten wanneer het gaat om het type ‘intieme terrorist’, terwijl deze aanpak voor het situationele geweld wel geschikt lijkt te zijn (Oka en Whiting, 2011; Neeleman en Toering, 2010).

Subdoel 2: het motiveren voor vervolghulpverlening

Het benadrukken van de eigen verantwoordelijkheden en eventueel de veiligheid van de kinderen kan partners motiveren hulp te zoeken. Daarnaast is het van belang te zoeken naar positieve aspecten binnen het gezin, omdat dit kan voorkomen dat de problemen de betrokkenen ontmoedigen (Turnell en Edwards, 1999). Ook lijkt het voorkomen van een breuk in de relatie voor plegers een belangrijke motivatie te zijn om hulp te accepteren (Dutton, Golant en Pijnaker, 2000; Lünemann, Tak en Piechockie, 2002).

Verder wijzen de ontwikkelaars van de methodiek op motiverende gesprekstechnieken om de betrokkenen te motiveren tot verandering en acceptatie van hulp en verwijzen hierbij naar Miller en Rollnick (2002). De motiverende gespreksvoering bestaat volgens Miller en Rollnick uit twee fasen: het opbouwen van intrinsieke motivatie en het versterken van de toewijding om deze verandering te bereiken, waarbij gewerkt wordt met een plan voor verandering. De methode is bewezen effectief (Miller en Rollnick, 2002). Daarnaast wordt gebruik gemaakt van psycho-educatie om de betrokkenen inzicht te geven in de eigen situatie, problematiek en mogelijkheden tot verandering.

Uit de praktijk blijkt dat de uithuisgeplaatste zichzelf niet altijd ziet als pleger en er soms moeite mee heeft zo beschouwd te worden, wat kan leiden tot weerstand tegenover hulpverlening. Ook zijn er situaties waarin de rol van de pleger en het slachtoffer onduidelijk is, wat kan leiden tot onrechtvaardigheidsgevoelens wanneer er één persoon uit huis wordt geplaatst (Schreijenberg et. al., 2010).

Subdoel 3: het maken van een goede probleemanalyse

De crisishulpverlening is resultaatgericht, waarbij het begeleiden naar vervolghulpverlening centraal staat en het stoppen en voorkomen van geweld het einddoel is. Het in kaart brengen van de problemen en stressfactoren binnen een gezin biedt perspectief voor het oplossen van problemen. Tevens motiveert deze probleemanalyse voor het aanvaarden van vervolghulpverlening. Wanneer er perspectief geboden wordt is de motivatie groter aan een verbetering van de eigen situatie te willen werken. Het is hierbij belangrijk aandachtig te luisteren naar de wensen van de betrokkene en hierop aan te sluiten. De methodiek kenmerkt zich daarom door vraaggestuurde hulpverlening (De Groot en Van Eijkern, 2008).

Onderzoek laat zien dat het vormen van eigen doelen binnen de hulpverlening zorgt voor het eerder bereiken en langer volhouden van deze doelen. Het legt de nadruk op oplossingen in plaats van op problemen, wat bijdraagt aan de motivatie voor verandering. Extern opgelegde doelen kunnen juist de motivatie voor verandering verminderen en de creativiteit voor oplossingen indammen (Erickson, 1954; Lee, Uken en Sebold, 2009).

1.3 Hypothesen

De bevindingen uit de literatuurstudie hebben geleid tot de volgende hypothesen:

- Herhaling van geweld is binnen een jaar na de interventie onder uithuisgeplaatste verdachten van partnergeweld lager dan onder verdachten van partnergeweld die geen huisverbod hebben gehad.

Daarnaast wordt door het huisverbod bereikt dat:

- Een huisverbod tot meer (gevoelens van) rust en bescherming tegen herhaling van geweld bij slachtoffers leidt dan wanneer er geen huisverbod is opgelegd.

- Uithuisgeplaatste verdachten van huiselijk geweld meer blijk van erkenning geven van het hebben laten zien van ontoelaatbaar gedrag dan verdachten die niet uit huis werden geplaatst.
- De acceptatie, intensiteit en snelheid van (vervolg)hulpverlening bij verdachten en slachtoffers van partnergeweld die een huisverbod hebben gehad hoger is dan bij verdachten en slachtoffers van partnergeweld die geen huisverbod hebben gehad.
- De betrokkenen bij een huisverbod meer tevreden zijn over de hulpverlening, dan betrokkenen zonder huisverbod.

Hoofdstuk 2 De wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd

Inleiding

Om de effectiviteit van huisverboden bij zaken van partnergeweld te onderzoeken zijn face-to-face interviews gehouden met 30 personen die na huiselijk geweld een huisverbod hebben meegemaakt (15 uithuisgeplaatsten en 15 achterblijvers) en 30 personen die na huiselijk geweld geen huisverbod hebben meegemaakt (15 verdachten en 15 slachtoffers van huiselijk geweld). Er is geprobeerd om bij zoveel mogelijk zaken van huiselijk geweld beide partijen te interviewen. In de huisverbodgroep is dat voor twaalf zaken gelukt, in de controlegroep voor elf zaken.

Er is bewust voor gekozen de huisverbodgroep te vergelijken met een groep die te maken heeft gehad met huiselijk geweld, waarbij gelet op de criteria wel een huisverbod opgelegd had kunnen worden, maar dit niet is gedaan. Op die manier kan worden nagegaan of de Wet tijdelijk huisverbod een toegevoegde waarde heeft ten opzichte van de reeds daarvoor bestaande aanpak van huiselijk geweld. De keuze voor een experimenteel design was mogelijk omdat de Wet tijdelijk huisverbod pas sinds korte tijd wordt uitgevoerd en de invoering gepaard ging met implementatieproblemen, onder meer bij de politie. Onderzoek naar het opleggen van huisverboden in Groningen wees uit dat bij 15% van de huiselijk-geweldzaken in 2009 volgens de criteria van de wet een huisverbod opgelegd had kunnen worden, maar dat dit niet was gedaan (Pit en Burkels, 2010). Voor een groot deel van de zaken kwam dat door organisatorische problemen, zoals procedurefouten, problemen in de overdrachtssfeer, tijdsdruk en agenten die het opleggen van huisverboden hun taak niet vinden. De zaken waarbij volgens de criteria van de wet wel een huisverbod opgelegd had kunnen worden, maar waar dit vanwege implementatieproblemen niet is gedaan, bieden de mogelijkheid om de huisverbodgroep te vergelijken met een controlegroep bestaande uit vergelijkbare zaken van huiselijk geweld.

2.1 Selectie via Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Groningen

Voor het selecteren van de beide groepen is gebruik gemaakt van de registraties bij het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Groningen. Medewerkers van het ASHG coördineren de hulpverlening zowel bij de huisverboden als bij de overige huiselijk-geweldzaken in de provincie Groningen. Het dossier van het ASHG bevat onder meer door de politie verstrekte informatie zoals eventuele mutaties, het verhoor en de aangifte. Dit lijkt voldoende informatie te zijn om te beoordelen of er sprake was van een 'huisverbodwaardige' situatie volgens de criteria van de Wet tijdelijk huisverbod.

2.2 De samenstelling van de huisverbodgroep

Uit alle huisverboden uitgevaardigd in 2009-10 in de provincie Groningen (66 huisverboden in 2009 en 149 in 2010) zijn de huisverboden waarbij sprake was van partnergeweld geselecteerd (157 huisverboden). Voor de huisverbodgroep zijn daaruit 60 huisverboden willekeurig geselecteerd. Deze zaken zijn voorgelegd aan de coördinatoren van het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Groningen om te beoordelen of het benaderen van deze respondenten (geen) veiligheidsrisico's zou opleveren voor de respondenten of voor de interviewers. Van vijf huisverboden werd het risico dusdanig hoog geacht dat het ASHG geen toestemming gaf tot benaderen. Van de overgebleven 55 uithuisgeplaatsten en 55 achterblijvers bleken van 29 respondenten geen telefoongegevens beschikbaar te zijn bij het ASHG. Met 81 respondenten kon wel worden geprobeerd telefonisch contact te krijgen. Bij het benaderen van deze respondenten bleken twee uithuisgeplaatsten overleden te zijn. Met 32 respondenten is geen contact gekregen. Van de 47 respondenten waar wel telefonisch contact mee is gekregen waren 30 respondenten bereid tot deelname (64 procent van de mensen die bereikt zijn). De periode tussen het huisverbod en het interview was voor deze respondenten gemiddeld twaalf maanden.

2.3 De samenstelling van de controlegroep

Om te komen tot een controlegroep hebben de coördinatoren van het ASHG huiselijk-geweldzaken van 2009 en 2010 waar partnergeweld speelde, maar waar geen huisverbod was opgelegd beoordeeld op door de onderzoekers aangeleverde criteria:

1. Was er sprake van dreiging?
2. Was de verdachte ouder dan 17 jaar?
3. Woonde de verdachte op hetzelfde adres als het slachtoffer of verbleef de verdachte er meer dan incidenteel?
4. Lijkt de situatie op een vergelijkbare situatie waar wel een huisverbod is opgelegd?

Daarnaast was het voor de vergelijking met de huisverbodgroep noodzakelijk dat de betrokkenen contact hadden gehad met de politie. In totaal zijn 360 willekeurig geselecteerde zaken beoordeeld op 'huisverbodwaardigheid'. Hiervan bleken 84 zaken 'huisverbodwaardig', wat neerkomt op 23% van de zaken. In vijf gevallen werd vanwege veiligheidsrisico's door de coördinatoren van het ASHG geen toestemming gegeven voor het benaderen van beide partners, in twee gevallen mocht de verdachte om dezelfde reden niet benaderd worden. Van de overgebleven zaken bleken van 106 respondenten telefoongegevens beschikbaar te zijn bij het ASHG. Bij het benaderen van de

respondenten bleek één potentiële verdachte overleden te zijn. Met 51 respondenten is geen contact gekregen. Van de 54 respondenten waar wel telefonisch contact mee is gekregen waren 30 respondenten bereid tot deelname (56 procent van de mensen die bereikt zijn). De periode tussen het incident dat leidde tot het contact met de politie en het interview was voor deze respondenten gemiddeld zestien maanden.

2.4 Procedures voor de benadering van respondenten

De respondenten zijn telefonisch benaderd met een korte uitleg over het onderzoek en de vraag of zij wilden meewerken aan het onderzoek. De interviews vonden bij de respondent thuis plaats, tenzij de respondent anders wenste. Drie respondenten kozen ervoor het interview op de Rijksuniversiteit Groningen plaats te laten vinden.

Indien de partners nog een relatie met elkaar hadden werd voorgesteld de interviews met beide gelijktijdig uit te voeren in gescheiden ruimten met elk een eigen interviewer. Indien er kinderen in het huishouden aanwezig waren werd met de respondenten afgesproken dat de kinderen niet bij het interview aanwezig zouden zijn.

De respondenten kregen voor de deelname aan het onderzoek een waardebon van vijftien euro, na afloop van het interview. Dit diende uitsluitend als dank voor deelname en werd vooraf niet genoemd, zodat deze vergoeding de eventuele deelname niet zou beïnvloeden.

Omwille van de eerlijkheid van de antwoorden is tijdens het benaderen van de respondenten en bij aanvang van het interview benadrukt dat de informatie vertrouwelijk wordt behandeld. Om deze vertrouwelijkheid te benadrukken stond ook op de voorkant van de vragenlijst met grote letters 'Vertrouwelijk'.

De afname van de vragenlijst nam gemiddeld anderhalf uur in beslag. Bij de volgorde van vragen is er bewust voor gekozen de vragen te laten verlopen volgens een bepaalde tijdlijn, waarbij gebruik werd gemaakt van een toonkaart. Het eerste deel van de vragenlijst bestond uit algemene kenmerken. Hierna werd de respondent teruggedleid naar de situatie voor het politieoptreden, deel A van het interview. Dit werd aangewezen op de tijdlijn en de respondent werd hierbij teruggedleid in de tijd. Nadat deze vragen retrospectief waren gesteld, werd de respondent gevraagd zich te richten op de gebeurtenissen tijdens en vlak na het politiecontact, deel B, waarna ook dit werd aangewezen op de tijdlijn. Deel C bestond uit vragen over de huidige situatie. Op deze manier werd gepoogd de respondent te helpen bij het ophalen van herinneringen en oude situaties.

Omwille van het beladen onderwerp waar de respondent op bevraagd werd is ervoor

gekozen het interview met een positieve vraag af te sluiten ('Kunt u zeggen wat u goed vond aan uzelf over de manier waarop u om bent gegaan met de situatie?'). Ook is afsluitend gevraagd of de respondent zelf nog iets toe te voegen had wat van belang kon zijn voor het onderzoek en was er ruimte voor eventuele vragen of opmerkingen. Om na te gaan hoe het interview ervaren werd, is gevraagd wat de respondent van het interview vond. Vanwege de herinneringen die opgehaald zijn tijdens het interview is afsluitend gevraagd of de respondent behoefte had om naar aanleiding van het interview met een hulpverlener te praten. Bij de afsluiting van het interview werd met de respondent een terugbelafsprake gemaakt rond drie dagen na het interview. In deze terugbelafsprake kon nagegaan worden of het interview geen vervelende consequenties heeft gehad en konden eventuele vragen achteraf door de respondent nog gesteld worden.

Hoofdstuk 3 Beschrijving van uithuisgeplaatsten en achterblijvers bij huisverboden

Inleiding

In dit hoofdstuk zal antwoord worden gegeven op de tweede deelvraag: welke kenmerken hebben uithuisgeplaatsten en achterblijvers? Het hoofdstuk is beschrijvend van aard. Naast het beschrijven van kenmerken van de uithuisgeplaatsten en achterblijvers worden ook kenmerken over de relatie tussen beide beschreven. Bij twaalf huisverboden zijn zowel de uithuisgeplaatste als de achterblijver geïnterviewd. Bij zes huisverboden is het alleen gelukt de uithuisgeplaatste of de achterblijver te interviewen. Dit is weergegeven in tabel 3.1

Tabel 3.1 Samenstelling betrokkenen bij geïnterviewde huisverboden

	Gezinnen	Respondenten
Zowel uithuisgeplaatste als achterblijver geïnterviewd	12	24
Alleen uithuisgeplaatste geïnterviewd	3	3
Alleen achterblijver geïnterviewd	3	3
Totaal	18	30

3.1 Beschrijving van de vijftien uithuisgeplaatsten

Veertien van de vijftien uithuisgeplaatsten zijn mannen. De leeftijd varieert van 27 tot 60 jaar. De gemiddelde leeftijd is 44 jaar. De uithuisgeplaatsten zijn overwegend van Nederlandse afkomst. Eén uithuisgeplaatste is van Antilliaanse en één van Afghaanse afkomst. Het opleidingsniveau varieert van geen diploma (drie respondenten) tot universitair opgeleid (één respondent). Zeven uithuisgeplaatsten hebben een LBO-opleiding. Daarnaast hebben twee respondenten een MAVO diploma en twee respondenten een MBO diploma.

Volgens de uithuisgeplaatsten was er in negen gezinnen sinds twee tot vijf jaar sprake van geweld in de relatie. Vier uithuisgeplaatsten geven aan dat dit al langer dan vijf jaar bestond en een uithuisgeplaatste geeft aan dat dit geweld sinds een jaar plaatsvond. Een uithuisgeplaatste geeft aan dat het incident dat leidde tot het huisverbod de eerste keer was dat er geweld voor is gekomen. In het jaar voor het huisverbod hadden zes uithuisgeplaatsten contact gehad met een hulpverlenende instelling. Acht uithuisgeplaatsten hadden nog nooit contact gehad met een hulpverlenende instelling.

3.2 Beschrijving van de vijftien achterblijvers

Alle vijftien geïnterviewde achterblijvers zijn vrouwen. De leeftijden van de vrouwen varieert van 19 tot 60 jaar. De gemiddelde leeftijd van de vrouwen is 43 jaar. Elf vrouwen zijn Nederlands, één vrouw is Surinaams, één Frans, één Russisch en één Hongaars. Zes vrouwen hebben een VWO, MBO of HBO diploma, twee vrouwen hebben de MAVO afgerond en zeven vrouwen hebben een LBO diploma of geen diploma.

Van de achterblijvers zeggen zeven respondenten dat het huiselijk geweld al langer dan vijf jaar bestond, vijf dat dit sinds twee tot vijf jaar was en twee respondenten vertellen dat het geweld sinds een jaar bestond. Van één achterblijver is deze informatie niet gekregen. Acht vrouwen gaven aan contact te hebben gehad met hulpverlenende instellingen in het jaar voor het huisverbod. De zeven andere vrouwen hadden nog nooit contact gehad met een hulpverlenende instelling.

3.3 Beschrijving van de twaalf stellen

Van de twaalf huisverboden waarbij beide partijen werden geïnterviewd woonden twee stellen ten tijde van het huisverbod niet in één huis. Acht stellen gaven aan samen te wonen en twee stellen waren getrouwd. Van de twee gezinnen die niet samenwoonden was er op het moment van het huisverbod sprake van een verbroken relatie. De gemiddelde relatieduur was op het moment dat het huisverbod van kracht was negen jaar en varieerde van minimaal 3 jaar tot maximaal 40 jaar.

Wat werk betreft blijkt dat vier van de twaalf gezinnen ten tijde van het huisverbod bestaan uit tweeverdieners. Van vier gezinnen hadden zowel de uithuisgeplaatste als de achterblijver ten tijde van het huisverbod geen werk. Ten slotte werkte bij de resterende vier gezinnen één van de twee respondenten. Vijf van de twaalf gezinnen hadden een bijstandsuitkering of inkomen op bijstandsniveau.

Elf van de twaalf gezinnen hebben kinderen. In totaal hebben zij 39 kinderen (gemiddeld 3.5 per gezin). Daarvan woonden twintig kinderen bij de geïnterviewde gezinnen op het moment van het huisverbod. Tien kinderen waren meerderjarig en woonden zelfstandig. Twee kinderen woonden bij een ex-partner en zeven kinderen (van twee gezinnen) waren met een kindbeschermingsmaatregel uit huis geplaatst. Bij tien van de twaalf gezinnen waren er kinderen uit een voorgaande relatie van één of beide respondenten.

Bij de helft van de gezinnen geven één of beide partners aan dat er op drie of meer gebieden spanningen ondervonden worden. Uithuisgeplaatsten ervaren de meeste spanningen. Ook ervaren zij andere spanningen dan achterblijvers. Zo geven de uithuisgeplaatsten vooral spanningen aan in de

relatie door werkgerelateerde problemen, financiële problemen en rond de opvoeding van de kinderen. Achterblijvers geven aan dat er spanningen zijn door middelengebruik en, hoewel in mindere mate, door financiële problemen.

In het onderzoek is een verkenning gedaan naar psychiatrische stoornissen van uithuisgeplaatsten en achterblijvers. De reden hiervoor is de, uit de literatuur gebleken, invloed hiervan op de situaties waarbij sprake is van partnermishandeling. Bij een vijfde van de uithuisgeplaatsten lijkt er sprake te zijn van een antisociale persoonlijkheid en bij een derde lijkt er sprake te zijn van een borderline persoonlijkheid. Onder de achterblijvers is één achterblijver met een mogelijke antisociale persoonlijkheid en bijna een derde van de achterblijvers lijkt een borderline persoonlijkheid te hebben.

Binnen elf van de achttien relaties speelt alcohol een problematische rol bij conflicten:

- Van zes uithuisgeplaatsten die bovengemiddeld veel alcohol drinken (minstens 2-3 keer in de week 6 of meer glazen alcohol) blijkt dat zij tijdens conflicten met hun partner ook meestal gedronken hebben. In al deze relaties drinkt de achterblijver nooit of soms alcohol;
- Bij één stel consumeert de achterblijver bovengemiddeld veel alcohol en heeft deze achterblijver wanneer sprake is van conflicten ook meestal gedronken;
- Van één stel consumeren beide partners bovengemiddeld alcohol en hebben zij gedronken wanneer er conflicten zijn;
- Drie stellen consumeren geen van beide veel alcohol maar wanneer er sprake is van conflicten heeft één van de partners gedronken.

Vijf uithuisgeplaatsten geven aan dat zij wel eens in behandeling zijn geweest voor een verslaving. Van de achterblijvers geven twee vrouwen aan dat zij ooit in behandeling zijn geweest voor verslaving.

3.4 Aanvullende informatie huisverboden

Van de achttien huisverboden zijn er zeven verlengd. De verlengingen hebben vijf, tien of achttien dagen geduurd. Vijf van de zeven uithuisgeplaatsten waren het geheel niet eens met deze verlenging. Daarnaast zijn er van de achttien huisverboden twee ingetrokken vanwege een reeds geplande vakantie of gezondheidsproblemen.

In elf van de achttien gevallen is de uithuisgeplaatste, naast het opgelegde huisverbod, ook vastgehouden op het politiebureau in het kader van een strafrechtelijk traject. Van deze elf zijn acht

uithuisgeplaatsten tevens in verzekering gesteld. De uithuisgeplaatsten zijn gemiddeld twee dagen vastgehouden.

Bij een derde van de huisverboden werd aangegeven dat het huisverbod werd overtreden.

Van de achttien onderzochte zaken waarbij sprake was van een huisverbod hebben negen stellen op het moment van het interview een relatie met elkaar. Van de negen stellen die uit elkaar zijn hebben zes ex-partners nog wel contact met elkaar. Twee stellen hebben geen contact meer met elkaar en in één geval is de uithuisgeplaatste overleden.

3.5 De aard en frequentie van het geweld binnen de relatie

Over de frequentie van fysiek geweld zijn zowel de uithuisgeplaatste als de achterblijver gevraagd te rapporteren over het geweld, toegepast door hun partner. Hier komt uit dat uithuisgeplaatsten vaker *fysiek geweld* toepassen dan achterblijvers. Op een schaal van 1 (nooit) tot 5 (heel vaak) scoren uithuisgeplaatsten gemiddeld een 2.4 en achterblijvers een 1.6 op fysiek geweld. Hoe vaak het fysieke geweld voorkwam verschilt echter naar geweldsgedraging. Gemiddeld genomen gaven achterblijvers aan dat hun partner bijvoorbeeld soms sloeg in het jaar voor het huisverbod, maar bijna nooit dwong om seks te hebben of seksuele handelingen te verrichten tegen hun wil in.

Achterblijvers geven voor *verbale agressie, dwang en denigreren* een gemiddelde score van 3.3 aan de gedragingen van de uithuisgeplaatste. De uithuisgeplaatste geeft gemiddeld genomen 2.6 aan de gedragingen van de achterblijver voor deze schaal. Beledigen, uitschelden, vloeken en handelingen van de ander controleren komen vaak voor.

Van de achterblijvers geven slechts drie achterblijvers aan nooit *letsel* te hebben gehad door de geweldsgedragingen van de partner. Bij zes achterblijvers was dit soms het geval. In vier gevallen had de achterblijver (heel) vaak letsel door de gedragingen van de partner. Bij twee achterblijvers is dit onbekend. Acht achterblijvers geven aan hiervoor nooit naar de huisarts te zijn geweest. Twee achterblijvers hebben vaak een huisarts bezocht door de geweldsgedragingen van de partner en drie achterblijvers soms. Van twee achterblijvers zijn deze gegevens onbekend. Van de vijftien uithuisgeplaatsten geven twee aan door de geweldsgedragingen van de partner letsel te hebben gehad. Voor één van deze twee uithuisgeplaatsten waren de geweldsgedragingen van de partner wel eens reden om naar de huisarts te gaan, dit betrof een mannelijke uithuisgeplaatste.

Hoofdstuk 4   Effecten van huisverboden

Inleiding

In dit hoofdstuk worden eventuele effecten van het huisverbod onderzocht door uitkomsten van de betrokkenen bij huisverboden af te zetten tegen de uitkomsten van de controlegroep. Hiermee wordt antwoord gegeven op de derde deelvraag: wat zijn de effectieve elementen van de Wet tijdelijk huisverbod en de aangeboden hulpverlening? De statistische toetsing voor de effecten van huisverboden wordt weergegeven in bijlage twee.

4.1 De mate van herhaling van het geweld

Aan de respondenten is gevraagd of er opnieuw sprake is geweest van fysiek geweld. Wanneer de huisverbodgroep wordt vergeleken met de controlegroep blijkt dat er gemiddeld twaalf maanden na een huisverbod slechts bij twee van de achttien gezinnen herhaling van fysiek geweld is, terwijl dit gemiddeld zestien maanden na een politioptreden zonder huisverbod bij acht van de negentien gezinnen gebeurt. Het verschil is significant, wat betekent dat de herhaling van geweld binnen deze termijn onder uithuisgeplaatste verdachten lager is dan onder verdachten van partnergeweld die geen huisverbod hebben gekregen.

Uit het politiesysteem Basisvoorziening Handhaving (BVH) van de politie blijkt dat twee uithuisgeplaatsten voor het huisverbod eenmalig voor huiselijk geweld in de registraties voorkwamen. Na het huisverbod komen vier uithuisgeplaatsten opnieuw voor als verdachte, waarvan twee uithuisgeplaatsten eenmalig, één uithuisgeplaatste twee maal en een uithuisgeplaatste komt vier keer opnieuw voor in de registraties.

Voor de controlegroep geldt dat drie verdachten eerder in de politieregistraties voorkwamen voor huiselijk geweld, een verdachte eenmalig, een verdachte twee keer en een verdachte drie keer. Na het politiecontact waarover de verdachten geïnterviewd zijn komen, net als in de huisverbodgroep, vier verdachten opnieuw voor: een keer was dat eenmalig, twee verdachten drie maal en een verdachte kwam negen keer opnieuw voor.

In de registratiegegevens van de politie wordt geen duidelijk verschil tussen de huisverbod- en controlegroep gevonden. Alleen op basis van de zelfrapportage door de respondenten kan worden gesteld dat het fysiek geweld in de huisverbodgroep lager was dan in de politiecontactgroep.

4.2 De bescherming van het slachtoffer

De ervaren rust en veiligheid door achterblijvers is gemeten met een schaal bestaande uit vier items met antwoordcategorieën lopend van 1=helemaal mee oneens tot 5=helemaal mee eens.

Voorbeelditems zijn: 'Ik voelde mij veilig in de periode dat het huisverbod van kracht was' en 'Ik kon tot rust komen nadat het huisverbod was opgelegd.' Aan slachtoffers waarbij geen sprake was van een huisverbod zijn dezelfde items voorgelegd waarbij 'een huisverbod' is vervangen voor 'het politiecontact'.

Achterblijvers voelen zich na de oplegging van het huisverbod overwegend veilig en beschermd (ze scoren een 3.5 op bovenstaande schaal).

Slachtoffers van huiselijk geweld uit de controlegroep voelen zich gemiddeld iets minder veilig dan achterblijvers bij een huisverbod. Dit verschil is echter niet significant, wat inhoudt dat er niet kan worden gesteld dat een huisverbod leidt tot meer (gevoelens van) bescherming tegen herhaling van geweld bij slachtoffers dan wanneer er geen huisverbod is opgelegd.

Een groot deel van de slachtoffers uit de controlegroep (zes van de veertien) heeft binnen een dag weer contact met de verdachte, drie slachtoffers binnen een week. Bij vijf slachtoffers duurde dit langer dan een week. Eén slachtoffer heeft het contact met de verdachte volledig verbroken. De betrokkenen bij een huisverbod hebben door de aard van de interventie minder snel weer contact met elkaar. In de huisverbodgroep was er (los van de contactmomenten in het bijzijn van hulpverleners) in een derde van de zaken contact binnen een week en werd het huisverbod overtreden. Dit kwam bij de betrokkenen in de huisverbodgroep minder vaak voor dan bij de betrokkenen in de controlegroep waar dit in 63 procent van de gevallen was. Wanneer het huisverbod overtreden was en er binnen een week weer contact was, voelden slachtoffers en achterblijvers zich minder veilig dan wanneer het contact later plaatsvond.

4.3 Het signaal aan de pleger

Om te meten in hoeverre door het huisverbod (dan wel het politiecontact voor de controlegroep) een signaal overkomt dat geweld niet getolereerd wordt, is een schaal geconstrueerd die meet in hoeverre het signaal aan de uithuisgeplaatste is overgekomen. De schaal bestaat uit een zestal items, waaronder 'Ik ben het eens met het huisverbod' en 'Ik voel mij schuldig over wat ik toen gedaan heb'. In zowel de huisverbod- als de controlegroep ligt het gemiddelde op deze schaal rond de drie, wat inhoudt dat respondenten het er noch mee eens noch mee oneens waren dat hun gedrag ontoelaatbaar was.

Concluderend kan gesteld worden dat uithuisgeplaatsten niet meer blijk geven van erkenning dat hun gedrag ontoelaatbaar was dan verdachten uit de controlegroep. Mogelijk is hierop van invloed dat het geweld binnen het type ‘situationeel partnergeweld’ tweezijdig kan zijn en de uithuisgeplaatste daardoor de verantwoordelijkheid van het geweld niet zozeer bij zichzelf neerlegt, maar bij beide partijen.

4.4 De acceptatie van hulpverlening

Om te kunnen vaststellen of de respondenten hulpverlening hebben geaccepteerd is gevraagd of er hulpverlening is aangeboden, door welke organisatie de hulp is geboden, hoe vaak er contact plaatsvond, hoeveel tijd er zat tussen het opleggen van het huisverbod of het politieoptreden en het eerste contact met de hulpverlener en of er sprake is geweest van een gesprek tussen de respondent, diens partner en de hulpverleners van beide. Dit geldt voor zowel de huisverbodgroep als de controlegroep.

Van de respondenten die te maken hebben gehad met een huisverbod hebben veertien uithuisgeplaatsten en vijftien achterblijvers hulp gekregen tijdens het huisverbod. Eén uithuisgeplaatste zegt geen hulp te hebben gekregen. Van de respondenten uit de controlegroep hebben tien verdachten en dertien slachtoffers na het politiecontact hulp gekregen.

Wanneer de 29 respondenten die contact hebben gehad met een hulpverlenende instelling uit de huisverbodgroep worden vergeleken met de 23 uit de controlegroep blijkt dat de respondenten tijdens een huisverbod significant vaker en sneller in contact zijn geweest met een hulpverlenende instelling. Dit betekent dat de betrokkenen tijdens een huisverbod vaker in contact zijn gekomen met een hulpverlenende instelling en er minder tijd tussen het incident en het eerste gesprek met een hulpverlener zat dan wanneer er geen huisverbod was opgelegd. Voor de vervolghulpverlening na een huisverbod geldt dat die binnen een week startte terwijl dat voor hulpverlening na een ander politiecontact gemiddeld één tot twee weken duurde.

Een derde van de betrokkenen bij een huisverbod heeft geen hulpverlening gehad in het jaar voor het huisverbod maar wel hulp tijdens en na het huisverbod. Daarnaast heeft een derde van de betrokkenen bij een huisverbod wel hulp gehad vóór het huisverbod en, door het huisverbod, ook tijdens het huisverbod maar niet ná het huisverbod. In 13% van de gevallen was er contact met hulpverlening zowel voor, tijdens als na het huisverbod en in 20% van de gevallen alleen tijdens het huisverbod.

4.5 De tevredenheid over hulpverlening

Om te meten hoe tevreden de respondenten waren over de hulp na het huisverbod en na een ander politiecontact is aan de respondenten gevraagd een rapportcijfer te geven over deze hulpverlening, waarbij een één betekent dat de respondent helemaal niet tevreden was en een tien betekent dat de respondent heel erg tevreden was. Gemiddeld genomen geven de respondenten die een huisverbod opgelegd hebben gekregen een 6.2 aan de hulpverlening nadat dit huisverbod is opgelegd. De verdachten en slachtoffers die te maken hebben gehad met een ander politiecontact geven gemiddeld een 4.0 aan de hulpverlening na dit optreden.

Tabel 4.1 : Gemiddelde cijfers voor hulpverlening gesplitst naar betrokkene

	Huisverbod	Geen huisverbod
Uithuisgeplaatste / verdachte	4.3	2.6
Achterblijver / slachtoffer	7.9	5.1
Totaal	6.2	4.0

Uit tabel 4.1 blijkt dat alleen achterblijvers bij een huisverbod een voldoende geven: bijna een acht. Het laagste rapportcijfer geven verdachten uit de controlegroep. De overige twee groepen zitten daar tussenin. Het verschil in rapportcijfer dat verdachten en slachtoffers geven verschilt significant, wat inhoudt dat zowel bij de huisverbodgroep als de controlegroep geldt dat slachtoffers en achterblijvers meer tevreden zijn over de hulpverlening dan verdachten en uithuisgeplaatsten. Verder kan worden gesteld dat achterblijvers en uithuisgeplaatsten meer tevreden zijn over de hulpverlening na de interventie dan slachtoffers en verdachten uit de controlegroep.

Een belangrijk verschil tussen de geboden hulpverlening aan achterblijvers en uithuisgeplaatsten is dat de hulpverlening aan achterblijvers bij de achterblijver thuis plaatsvindt en voor de uithuisgeplaatste in de stad Groningen. Dit geldt zowel voor de crisishulpverlening van de reclassering als van de Ambulante Forensische Psychiatrie. Voor uithuisgeplaatsten uit de provincie, zeker wanneer deze werk heeft, levert dit geregeld praktische bezwaren op.

Drie uithuisgeplaatsten voelen zich, omdat de hulpverlening geboden wordt door de reclassering, gecriminaliseerd. Daarnaast biedt niet elke hulpverlener van de reclassering in voldoende mate advies en steun volgens de uithuisgeplaatsten. In sommige gevallen heeft dit geleid tot het beëindigen van de hulp. Vier van de vijftien uithuisgeplaatsten zijn daarentegen zeer positief over de hulpverlening tijdens het huisverbod en geven een rapportcijfer van acht over hoger aan deze

hulpverlening. Zij geven aan dat duidelijkheid over de situatie, steun en begrip van de hulpverlener de belangrijkste redenen zijn voor deze tevredenheid. Daarentegen zijn zowel uithuisgeplaatsten als achterblijvers in mindere mate tevreden over de systeemgerichtheid. Zij ervaren weinig steun in hoe er samen tot een oplossing gekomen kan worden, zoals bijvoorbeeld gedeeld ouderschap.

Een deel van de achterblijvers ondervond druk vanuit de hulpverlener om de relatie te beëindigen terwijl zij juist wilden werken aan een verbetering van de relatie. Daarnaast is in een aantal gevallen na het huisverbod door de vervolghulp geen contact met de achterblijver opgenomen. In de helft van de gevallen hebben de betrokkenen geen vervolghulpverlening na het huisverbod, terwijl hier in sommige gevallen wel behoefte aan is.

Wat de tevredenheid over de vervolghulp betreft geven uithuisgeplaatsten aan dat er in de groepsgesprekken een vast programma wordt gevolgd, waardoor er te weinig aandacht is voor de persoonlijke situatie. Ook blijkt de vervolghulpverlening vrijwel nooit te bestaan uit relatietherapie terwijl verschillende stellen aangaven daar behoefte aan te hebben.

Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

De volgende onderzoeksvraag is geformuleerd door de centrumgemeente Groningen: Is het huisverbod een goede interventie om geweld duurzaam te stoppen; in welke gevallen wel/niet? In dit hoofdstuk wordt, aan de hand van de verschillende doelstellingen van de Wet tijdelijk huisverbod, een antwoord gegeven op deze vraag.

Een huisverbod leidt tot minder herhaling van fysiek geweld

De uitkomsten van het onderzoek laten zien dat achterblijvers bij een huisverbod in de twaalf maanden erna minder kans lopen om opnieuw slachtoffer te worden van fysiek geweld dan wanneer er geen huisverbod wordt opgelegd.

Achterblijvers voelen zich vooral beter beschermd wanneer het huisverbod niet overtreden wordt

Achterblijvers voelen zich nadat een huisverbod is opgelegd overwegend beschermd ondanks dat in een derde van de gevallen wordt aangegeven dat het huisverbod is overtreden. Dit is in lijn met uitkomsten uit eerder onderzoek (Fischer en Rose, 1995; Logan en Walker, 2009). Een overtreding van het huisverbod kan deze gevoelens echter wel reduceren. Meestal nam de uithuisgeplaatste het initiatief tot contact wat samenhangt met een daling in gevoelens van bescherming. In vergelijking met situaties waarin geen huisverbod werd opgelegd hadden achterblijvers bij een huisverbod minder snel contact met hun (ex)partner, wat de hogere mate van gevoelens van bescherming kan verklaren.

“Ik ben ontzettend blij geweest met hoe de politie dat heeft aangepakt (...) ik had er een heel veilig gevoel bij.”

“Hij heeft me niet meer mishandeld (...) hij heeft nog wel een keer dreigend voor mij gestaan.”

Daarnaast kan het voor de (gevoelens van) bescherming uitmaken met welk type relatie de betrokkenen te maken hebben. Mogelijk biedt het huisverbod onvoldoende bescherming aan slachtoffers binnen het type ‘intiem terrorisme’, waarbij doorgaans een patroon van controle aan het geweld ten grondslag ligt en het geweld gemakkelijk escaleert. Het huisverbod kan waarschijnlijk een

kans bieden waar het ‘situationeel geweld’ betreft: geweld dat afhankelijk van de situatie door beide partners gepleegd kan worden. Bescherming kan bij dit type relatie geboden worden door in samenwerking met hulpverleners strategieën te ontwikkelen om conflicten geweldloos op te lossen.

“Ik heb hem nu ook constant aan de telefoon, hij kan niet los van mij komen.”

Uithuisgeplaatsten ontvangen geen sterker signaal door het huisverbod dat geweld onacceptabel is

De mate waarin een uithuisgeplaatste het signaal heeft ontvangen dat huiselijk geweld niet getolereerd wordt, verschilt niet van het signaal dat een pleger van huiselijk geweld bij ander politieoptreden ontvangt. Dit zal ongetwijfeld beïnvloed worden door het feit dat een derde van de huisverboden gepaard is gegaan met een strafrechtelijk traject. Het is daardoor lastig een eventueel signaal vanuit het huisverbod te scheiden van een eventueel signaal van een strafrechtelijk interventie.

“Na het incident dat leidde tot het huisverbod heb ik gezegd nu moet het helemaal klaar wezen. Maar het is moeilijk, want als ik de kleine kom halen zie ik haar weer. Vaak krijg ik dan weer zo’n rotgevoel, van wat ben ik dom geweest.”

Daarnaast wordt bij een derde van de huisverboden aangegeven dat deze is overtreden, meestal op initiatief van de uithuisgeplaatste.

Geen van deze overtredingen heeft een strafrechtelijk vervolg gekregen, hetgeen de signaalfunctie niet zal versterken. Verder is van invloed dat niet altijd duidelijk is wie slachtoffer en wie pleger is. Waar sprake is van wederzijds geweld vinden uithuisgeplaatsten - hoewel zij van mening zijn dat zij geen geweld hadden mogen gebruiken - het onterecht dat zij uit huis zijn geplaatst.

Betrokkenen bij een huisverbod krijgen vaker en sneller hulpverlening

Er is een significant verschil in acceptatie van hulpverlening tussen de betrokkenen bij een huisverbod en bij een politieoptreden zonder huisverbod; uithuisgeplaatsten en achterblijvers hebben vaker contact met een hulpverlenende instelling dan wanneer er geen huisverbod opgelegd wordt. Een derde van de betrokkenen bij een huisverbod had, in het jaar voorafgaand aan het huisverbod, geen contact met hulpverlenende instellingen maar na het huisverbod wel. Dit komt waarschijnlijk doordat interveniëren tijdens een crisissituatie maakt dat de acceptatie van hulp het grootst is (De Groot en Van Eijkern, 2008). Ook is er een significant verschil in de snelheid van interveniëren, wat betekent dat er bij een huisverbod minder tijd zit tussen het incident en het eerste contact met een hulpverlener dan wanneer er geen huisverbod wordt opgelegd en dat de vervolghulpverlening ook sneller op gang komt.

“De maatschappelijk werker heeft wel snel contact opgenomen dat vind ik wel positief, en gebeld om te vragen hoe het met mij gaat, dat vond ik prettig.”

Betrokkenen bij een huisverbod zijn meer tevreden over de hulpverlening

Het verschil in tevredenheid over hulpverlening is significant, wat inhoudt dat betrokkenen bij een huisverbod meer tevreden zijn over de hulpverlening dan betrokkenen die geen huisverbod opgelegd hebben gekregen. Met name achterblijvers waren zeer tevreden over de hulp die zij ontvingen. De snelheid van contactlegging en de intensiteit van de hulpverlening gedurende het

huisverbod werd ook met name door de achterblijvers gewaardeerd.

De uithuisgeplaatsten zijn ten opzichte van de achterblijvers in mindere mate tevreden over de hulp tijdens het huisverbod. Hiervoor geven de uithuisgeplaatsten verschillende verklaringen. Enerzijds speelt de houding van en de ondersteuning door de hulpverlener ten opzichte van de uithuisgeplaatste een rol, anderzijds kan de beeldvorming over de reclassering zorgen voor gevoelens van criminalisering. Daarnaast vindt de hulpverlening aan de uithuisgeplaatsten, in tegenstelling tot de achterblijvers die thuis hulp ontvangen, in de stad Groningen plaats. Met name voor uithuisgeplaatsten uit de provincie en uithuisgeplaatsten die overdag werken kan dit praktische bezwaren opleveren.

Wat de vervolghulp betreft hebben achterblijvers in de meeste gevallen individuele gesprekken met een hulpverlener van het Algemeen Maatschappelijk Werk. Sommige uithuisgeplaatsten nemen deel aan groepsgesprekken bij de Ambulante Forensische Psychiatrie. Uithuisgeplaatsten ervaren, doordat het groepsgesprekken zijn met een vast programma, dat er voor de onderliggende problemen in de relatie onvoldoende aandacht is. De literatuur wijst ook uit dat het niet kunnen vormen van eigen doelen de motivatie voor verandering en de creativiteit voor het oplossen van problemen kan reduceren (Erickson, 1954; Lee, Uken en Sebold, 2009). Daarnaast geeft een aantal uithuisgeplaatsten aan geen vervolghulp te hebben gehad, omdat de hulpverlening niet in de avonden plaats kon vinden en zij overdag werkten.

“De maatschappelijk werkster heeft goed haar best gedaan (...) zelfs nog na die tien dagen is ze nog een keer teruggeweest terwijl ze dat niet mocht, maar ze heeft het toch gedaan.”

Een aandachtspunt voor zowel de crisishulpverlening als de vervolghulpverlening is de systeemgerichtheid. Uithuisgeplaatsten en achterblijvers ervaren weinig afstemming en samenwerking

tussen de hulpverleners die in het gezin interveniëren. De vervolghulpverlening bestaat slechts sporadisch uit relatietherapie, terwijl partners die na een huisverbod bij elkaar gebleven zijn aangaven hier wel behoefte aan te hebben. Van systeemgerichte begeleiding bij een relatiebreuk, ter voorkoming van (de dreiging van) herhaling van geweld of psychisch geweld en eventueel ter ondersteuning van het vormgeven van gedeeld ouderschap, is nauwelijks sprake.

Samenvattend

De vraag van de opdrachtgever kan vanuit dit onderzoek als volgt worden beantwoord:

Het huisverbod lijkt een effectieve (aanvullende) interventie om het geweld te stoppen. Er is een jaar na de oplegging van een huisverbod minder sprake van herhaald geweld en betrokkenen hebben sneller en vaker contact met de hulpverlening en zijn daar ook meer tevreden over.

Doordat het huisverbod nog maar sinds kort wordt gebruikt kan het onderzoek geen antwoord geven op de vraag of het huisverbod effectief is in het stoppen van geweld op de langere termijn (duurzaam stoppen van geweld). De periode die dit onderzoek beslaat is de periode van twaalf maanden na het incident. Een andere beperking van dit onderzoek is dat het alleen huisverboden in de provincie Groningen betreft. In hoeverre de hier gevonden verbanden generaliseerbaar zijn naar de rest van Nederland is de vraag.

Twee mogelijke tekortkomingen van het onderzoek zijn dat niet alle mensen uit de huisverbodgroep bereikt konden worden en dat de vragen over het huisverbod en de bijbehorende hulpverlening achteraf (retrospectief) zijn gesteld. Diezelfde tekortkomingen gelden echter ook voor de controlegroep en er is daarom geen reden om te denken dat de analyse van de effectiviteit van het huisverbod hierdoor wordt beïnvloed.

Uit het onderzoek wordt nog niet goed duidelijk in welke gevallen het huisverbod wel of niet effectief is. De situaties waarin huisverboden worden opgelegd zijn divers. Er spelen binnen de gezinnen verschillende problemen die aan dit geweld ten grondslag liggen. Door de complexiteit van de problemen is het moeilijk om op basis van dit onderzoek conclusies te trekken over wanneer het huisverbod wel en niet effectief is. Wel wordt duidelijk dat de aard van de verschillende problemen vraagt om een meer gedifferentieerde aanpak van partnergeweld. In de volgende paragraaf wordt een aantal aanbevelingen gedaan die de effectiviteit van de Wet tijdelijk huisverbod mogelijk kunnen

verhogen.

5.2 Discussie en aanbevelingen

Een huisverbod heeft meerwaarde en zou sneller ingezet moeten worden

De samenloop van strafrecht en huisverboden is hoog. Ondanks dit gegeven hebben de huisverboden die binnen deze context uitgesproken worden wel een meerwaarde. Er is na de oplegging van een huisverbod minder sprake van herhaald geweld en betrokkenen hebben sneller en vaker contact met de hulpverlening en zijn daar ook meer tevreden over. De combinatie van bestuursrechtelijk optreden en het aanbieden van hulpverlening lijkt een effectief alternatief of een aanvulling te zijn voor strafrechtelijk optreden.

Het verdient aanbeveling huisverboden in een meer preventief kader op te leggen. Het geweld dat plaatsvond binnen de onderzochte relaties was eerder structureel dan incidenteel van aard wat pleit voor sneller ingrijpen dan nu het geval is.

Optreden bij overtredingen van huisverboden

Hoewel volgens de respondenten een derde van de huisverboden is overtreden, heeft in geen van de gevallen de overtreding geleid tot optreden van het Openbaar Ministerie. Niet optreden kan leiden tot het verzwakken van het afgegeven signaal. Andersom kan consequent optreden het signaal dat huiselijk geweld niet getolereerd wordt versterken. Het niet reageren op overtreding van het huisverbod verdient daarom de aandacht. Er zijn uithuisgeplaatsten voor wie consequent optreden tegen overtredingen verstandig is, al is het maar om de veiligheid van de achterblijver te waarborgen. Maar de meeste situaties vragen om een nadere analyse, omdat er een groot risico is dat strafrechtelijk optreden na overtreding van het huisverbod de motivatie voor hulpverlening bij

"Ik ben één keer (tijdens het huisverbod) hier geweest omdat dat jochie jarig was. Stiekem."

uithuisgeplaatsten (en soms ook achterblijver) teniet doet. In sommige gevallen is er een wederzijdse instemming om binnen de periode van het huisverbod weer contact te hebben. De meeste uithuisgeplaatsten weten wel dat geweld gebruiken tijdens conflicten niet kan en mag. Dat er ingegrepen wordt hebben ze aan den lijve ondervonden door minstens tien dagen uit hun eigen huis gezet te worden. Deze gezinnen hebben wellicht meer baat bij effectieve, op hun situatie toegesneden, hulp in plaats van een harde hand.

Aanbevelingen voor hulpverlening aan achterblijvers

Er wordt in sommige gevallen na het huisverbod door de vervolghulpverlening geen contact met de achterblijver opgenomen. Het is daarom aan te raden dat er voor de achterblijver nazorg aanwezig is totdat de vervolghulpverlening goed opgestart is. Op deze manier kan voorkomen worden dat de achterblijver na het huisverbod in een gat valt. Daarnaast is het aan te bevelen enige tijd na het huisverbod nog eens contact met de betrokkenen op te nemen om meer duidelijkheid te krijgen over welke gevolgen het huisverbod heeft gehad en kan een eventuele stagnatie in de hulpverlening worden opgespoord.

Aanbevelingen voor hulpverlening aan uithuisgeplaatsten

Het feit dat de hulp en ondersteuning tijdens het huisverbod aan uithuisgeplaatsten geboden wordt door de reclassering verdient de aandacht.

Uithuisgeplaatsten geven aan zich gecriminaliseerd te voelen op het moment dat zij naar de reclassering toe moeten en in sommige gevallen heeft dit geleid tot het beëindigen van de hulp door de uithuisgeplaatste. Wanneer het gaat om situationeel geweld (geweld dat afhankelijk van de situatie door beide partners toegepast wordt) kan het weerstand oproepen wanneer de uithuisgeplaatste uitsluitend als pleger wordt beschouwd. Daarnaast verdient het de aanbeveling om, voor de vervolghulpverlening aan uithuisgeplaatsten, te zorgen voor een meer individuele en persoonsgerichte hulp, waarbij de persoonlijke problemen en doelen centraal staan. Vraaggestuurde hulpverlening is daarbij nodig. Het opleggen van doelen of het werken aan standaarddoelen binnen groepsgesprekken kan zorgen voor weerstand en een verminderd vertrouwen in de hulpverlening.

“Groepsgesprekken (bij de AFPN) ja, dat wisselde steeds. Er waren mensen die instapten en uitvielen. Het is geen verplichting. Je hoeft het niet te doen. (...).Als er mensen bij kwamen dan gingen die zich voorstellen en hun hele verhaal vertellen. Nou dan ben je zo een uur bezig. Echt waardeloos. Dat hadden ze niet zo moeten regelen. Het had veel persoonlijker gemoeten vind ik.”

Aanbevelingen voor de hulpverlening in het algemeen

“Dat geschreeuw enzo van haar. Ik werd daar helemaal zenuwachtig van. Ik dacht de burens die horen dat allemaal. Ik had wel honderd keer gezegd, laat me nou met rust. We praten er morgen wel over. Nee NU, NU, NU zei ze en dat ging maar door. Ik wist me er geen raad mee. Toen vloog ze weg, omdat ze wist dat ik boos was. Toen heb ik haar een paar klappen gegeven. Daar ben ik niet trots op, maar ik was zo kwaad. (...) Ik wist dat ik haar goed te pakken had genomen. Ik wilde mezelf aangeven bij de politie.”

Voor een grotere effectiviteit van de hulpverlening bij partnermishandeling is het nodig meer aandacht te hebben voor de dynamiek binnen de relatie. Een bredere kennis onder professionals over verschillende typen plegers en relaties kan hier ondersteunend bij zijn. Meer focus op het gezin als geheel, en de relatie tussen de verschillende gezinsleden in het bijzonder, vergroot de kans op effect van de aangeboden hulp en ondersteuning aan het gezin. Hierbij zou het hebben van meer kennis en deskundigheid ten aanzien van de functie van alcoholgebruik of alcoholverslaving hulpverleners ook kunnen ondersteunen bij het interveniëren in deze gezinnen. Want hoewel er niet altijd sprake is van een alcoholverslaving, lijkt alcohol vaak een rol te spelen in deze gezinnen.

Vervolgonderzoek

Veel van de betrokkenen bij huisverboden waren lastig te bereiken. Wanneer er contact tot stand was gekomen waren de betrokkenen veelal bereid tot het vertellen van hun ervaringen (in 64% van de gevallen). De eerste aanbeveling voor vervolgonderzoek is daarom dat bij onderzoek naar huiselijk geweld in het algemeen, en huisverboden in het bijzonder, de ervaringen van verdachten en slachtoffers meegenomen worden in het onderzoek. De geïnterviewde uithuisgeplaatsten en achterblijvers gaven aan de interviews als prettig te ervaren, ondanks de soms pijnlijke herinneringen. Een aantal van de geïnterviewden gaven aan dat zij hoopten met hun deelname bij te kunnen dragen aan verbeteringen van de aanpak van huiselijk geweld en gaven als aanbeveling dat er eigenlijk standaard iemand na verloop van tijd contact op zou moeten nemen om te vragen hoe het geweest is. Een dergelijk contact biedt de mogelijkheid eventuele stagnatie in de hulpverlening op te sporen maar biedt eveneens mogelijkheden voor onderzoek.

“Ik vind het echt heel goed dat er onderzoek naar gedaan wordt (...) Ik ben er ook echt heel blij mee (...) Het had ook eerder gemogen wat mij betreft.”

“Het was elke dag hetzelfde: de kinderen komen thuis uit school, hij drinkt een hele fles, hij wordt gek en hij begint: dat is niet goed, waarom doe je zo, en BOEM, en hij schopt de kinderen. Ik zeg tegen de kinderen ga maar naar een andere kamer. Hij tegen mij: waarom zeg je dat, BOEM. Elke dag hetzelfde”

Meer zicht op de verschillende situaties van huiselijk geweld zijn in de keten rondom de aanpak van huiselijk geweld nodig. Situaties waarbinnen partnergeweld zich afspeelt blijken sterk te variëren. Met dit onderzoek is een eerste start gemaakt om verdachten, slachtoffers en de relaties tussen beide gedetailleerder te bekijken. De verschillende type plegers (Holtzworth-Monroe et al., 2002; Johnson, 2006; Neeleman en Toering, 2010) en verschillende type relaties (Johnson, 1995; Johnson en Ferraro, 2000; Johnson, 2008) vragen om een meer gedifferentieerd aanbod wat interventies bij partnermishandeling betreft. De meeste onderzochte situaties betreft geweld wat toegepast wordt door bijvoorbeeld machteloosheid binnen een relatieconflict (situationeel geweld). Er zijn echter aanwijzingen dat er wellicht meer dan gemiddeld sprake is van psychopathologie, zoals borderline en antisociale persoonlijkheden en alcoholmisbruik. Ook spelen er vraagstukken rond controlerende gedragingen van zowel uithuisgeplaatsten en achterblijvers. De achtergrond van het geweld kan bepalend zijn voor het risico op herhaling van geweld op de langere termijn, maar ook voor de feitelijke bescherming van achterblijvers tijdens het huisverbod, de mate waarin een uithuisgeplaatste het huisverbod als rechtvaardig beoordeeld en de mate waarin de hulpverlening aansluit op de behoeften en noodzakelijkheden van deze situaties.

Een goede beoordeling aan het begin van het proces van de oplegging van een huisverbod kan zorgen voor meer effectiviteit en veiligheid voor achterblijvers. Vervolgonderzoek zou de kennis van deze verschillende situaties van huiselijk geweld kunnen vergroten en wellicht kunnen leiden tot een ondersteunend instrument bij deze eerste beoordeling.

Samenvattend, met dit onderzoek hebben we een antwoord gekregen op de vraag of het huisverbod een effectieve interventie is om geweld te stoppen. Het is gebleken dat er twaalf maanden na de oplegging van een huisverbod minder sprake van herhaald geweld is. Achterblijvers kunnen tijdens het huisverbod voor de uithuisgeplaatste tot rust komen. Betrokkenen uit de

“Vanaf dat wij samen wonen is bij mijn zoon een hechtingsstoornis geconstateerd, bij zijn zoon ADHD/ PDD-NOS, bij mij borderline en bij hem ADD (...) Het komt allemaal neer op structuur en daar hou ik niet van.”

huisverbodgroep hebben sneller en vaker contact met de hulpverlening en zijn daar ook meer tevreden over dan verdachten en slachtoffers uit de controlegroep.

Bijlage 1:

Procesbeschrijving van de methodiek 'Eerste hulp bij een huisverbod'

In Groningen is, voorbereidend op de Wet tijdelijk huisverbod de methodiek 'Eerste hulp bij een huisverbod' binnen het Advies- en steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) ontwikkeld om in de tien dagen van het huisverbod crisishulpverlening op te zetten. De methodiek richt zich op het doorbreken van de crisis en op het motiveren voor vervolghulpverlening. In de methodiek is stapsgewijs omschreven hoe de pleger, het slachtoffer en de kinderen worden ondersteund tijdens de tien dagen van het huisverbod. De uitvoerende hulpverleningsinstanties, welke ketenpartners worden genoemd, bieden de pleger, het slachtoffer en de kinderen een eigen hulpverlener.

Wanneer de politie, in naam van de burgemeester een huisverbod oplegt zet het ASHG hulpverlening voor alle gezinsleden in en coördineert deze. Tevens wordt nagegaan of het gezin bij andere hulpverleningsinstanties bekend is. Na de oplegging van het huisverbod zijn binnen 24 uur de betrokken partijen aanwezig (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010). In de provincie Groningen zijn dat het AMW (voor de achterblijver), de Reclassering Noord Nederland (voor de uithuisgeplaatste) en hulpverleners van het ASHG (voor de kinderen). Zij hebben dagelijks contact met het betrokken gezin. Daarnaast begeleidt de Ambulante Forensische Psychiatrie Noord eventuele systeemgesprekken tussen uithuisgeplaatsten en achterblijver tijdens en na het huisverbod.

Tijdens de tien dagen van het huisverbod worden twee zorgoverleggen en een systeemgesprek georganiseerd:

1. Op de tweede of derde dag van het huisverbod vindt een zorgoverleg plaats. In dit overleg maakt het crisisinterventieteam een eerste analyse en een beoordeling voor de nodige vervolghulpverlening. Alle leden van het crisisinterventieteam zijn bij dit overleg aanwezig. Waar wenselijk is ook de politie bij dit zorgoverleg aanwezig.
2. Op dag vier of vijf vindt het 'systeemgesprek' tussen de uithuisgeplaatste en thuisblijver plaats, tezamen met de betrokken hulpverleners. Waar wenselijk is de hulpverlening voor de kinderen ook bij dit gesprek aanwezig.
3. Op de zesde of zevende dag wordt een tweede zorgoverleg georganiseerd. Waar mogelijk is de vervolghulpverlening ook bij dit overleg aanwezig. De hulpverleners bespreken in dit zorgoverleg een plan van aanpak voor de vervolghulpverlening na het huisverbod (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010).

Op basis van alle informatie, analyses en het plan van aanpak schrijft een coördinator van het ASHG een advies aan de burgemeester. In het geval er een advies voor verlenging wordt gegeven, hoort de burgemeester de betrokkenen en besluit hierna het huisverbod wel of niet te verlengen. Voor dit besluit is het toetsingscriterium of (er een ernstig vermoeden van is dat) de dreiging van geweld nog aanwezig is. Vooral de houding van de uithuisgeplaatste tegenover de hulpverlening en diens motivatie voor het werken aan het probleem onder professionele begeleiding is hierbij van belang (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010).

Indien de dreiging van het gevaar dusdanig is afgenomen dat het voortduren van het huisverbod niet meer gerechtvaardigd is, kan een huisverbod of een verlenging per direct beëindigd worden. Ook hier baseert de burgemeester zich op een advies van het ASHG en worden de uithuisgeplaatste en het slachtoffer gehoord.

De betrokkenen kunnen zowel tegen het besluit van het opleggen, het verlengen, als het intrekken van een huisverbod beroep aantekenen bij de rechtbank. Omdat een dergelijke procedure veelal de termijn van een huisverbod overschrijdt is het mogelijk een spoedvoorziening (voorlopige voorziening) te vragen aan de voorzieningenrechter (Regionale Projectgroep Huisverbod, 2010).

Bijlage 2:

Statistische toetsing voor effecten van huisverboden (hoofdstuk 4)

4.1 De mate van herbaling van het geweld

Aan de respondenten is gevraagd of er opnieuw sprake is geweest van fysiek geweld. Wanneer de huisverbodgroep wordt vergeleken met de controlegroep blijkt dat er gemiddeld twaalf maanden na een huisverbod slechts bij twee van de achttien gezinnen herhaling van fysiek geweld is, terwijl dit gemiddeld zestien maanden na een politieoptreden zonder huisverbod bij acht van de negentien gezinnen gebeurt. Het verschil is significant, wat betekent dat de herhaling van geweld binnen deze termijn onder uithuisgeplaatste verdachten lager is dan onder verdachten van partnergeweld die geen huisverbod hebben gekregen, $\chi^2 (N = 37, df = 1) = 4.5, p = .02$ (1-zijdig).

4.2 De bescherming van het slachtoffer

In de huisverbodgroep was er (los van de contactmomenten in het bijzijn van hulpverleners) in zes van de achttien zaken contact binnen een week en werd het huisverbod overtreden. Dit kwam bij de betrokkenen in de huisverbodgroep minder vaak voor dan bij de betrokkenen in de controlegroep waar dit 12 van de 19 keer het geval was, $\chi^2 (N = 37, df = 1) = 3.3, p = .03$ (1-zijdig).

Wanneer het huisverbod overtreden was en er binnen een week weer contact was, voelden slachtoffers en achterblijvers ($M = 2.8, SD = 1.2, n = 14$) zich minder veilig dan wanneer het contact later plaatsvond ($M = 3.4, SD = 1.1, n = 15$), $t(13) = 1.59, p = .06$ (1-zijdig).

4.3 Het signaal aan de pleger

In zowel de huisverbodgroep ($M = 2.8, SD = 1.4, n = 15$) als de controlegroep ($M = 3.1, SD = 1.1, n = 15$) ligt het gemiddelde op deze schaal rond de drie, wat inhoudt dat respondenten het er noch mee eens noch mee oneens waren dat hun gedrag ontoelaatbaar was. Concluderend kan gesteld worden dat uithuisgeplaatsten niet meer blijf geven van erkenning dat hun gedrag ontoelaatbaar was dan verdachten uit de controlegroep, $t(28) = -0.61, p = .50$.

4.4 De acceptatie van hulpverlening

Van de respondenten die te maken hebben gehad met een huisverbod hebben veertien uithuisgeplaatsten en vijftien achterblijvers hulp gekregen tijdens het huisverbod. Eén uithuisgeplaatste zegt geen hulp te hebben gekregen. Van de respondenten uit de controlegroep

hebben tien verdachten en dertien slachtoffers na het politiecontact hulp gekregen. De huisverbodgroep is significant vaker in contact geweest met een hulpverlenende instelling dan de controlegroep, $\chi^2 (N = 60, df = 1) = 5.2, p = .01$ (1-zijdig).

Wanneer de 29 respondenten die contact hebben gehad met een hulpverlenende instelling uit de huisverbodgroep ($M = 1.3, SD = 0.5$) worden vergeleken met de 23 uit de controlegroep ($M = 3.4, SD = 1.5$) blijkt dat de respondenten tijdens een huisverbod significant sneller, $t(50) = -6.7, p < .01$ (1-zijdig), in contact zijn geweest met een hulpverlenende instelling. Dit betekent dat de betrokkenen tijdens een huisverbod vaker in contact zijn gekomen met een hulpverlenende instelling en er minder tijd tussen het incident en het eerste gesprek met een hulpverlener zat dan wanneer er geen huisverbod was opgelegd.

Voor de vervolghulpverlening na een huisverbod geldt dat die binnen een week startte ($M = 2.5, SD = 1.3, n = 13$) terwijl dat voor hulpverlening na een ander politiecontact gemiddeld één tot twee weken duurde ($M = 3.4, SD = 1.5, n = 24$), $t(35) = -1.80, p = .04$ (1-zijdig).

4.5 De tevredenheid over hulpverlening

Het verschil in rapportcijfer dat verdachten en slachtoffers geven verschilt significant, wat inhoudt dat zowel bij de huisverbodgroep als de controlegroep geldt dat slachtoffers en achterblijvers ($M = 6.6, SD = 2.9, n = 28$) meer tevreden zijn over de hulpverlening dan verdachten en uithuisgeplaatsten ($M = 3.6, SD = 3.0, n = 25$), $t(51) = 3.8, p < .01$ (1-zijdig).

Verder kan worden gesteld dat achterblijvers en uithuisgeplaatsten meer tevreden zijn over de hulpverlening na de interventie ($M = 6.2, SD = 3.4, n = 29$) dan slachtoffers en verdachten uit de controlegroep ($M = 4.0, SD = 2.7, n = 24$), $t(51) = 2.6, p < .01$ (1-zijdig).

Bijlage 3:

Literatuurlijst

- Dutton, D.G., Golant, S.K., & Pijnaker, H. (2000). *De partnermishandelaar*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Erickson, M. H. (1954). Special techniques of brief hypnotherapy. *Journal of Clinical & Experimental Hypnoses*, 2, 109-129.
- Fischer, K. & Rose, M. (1995). When “enough is enough”: Battered women’s decision making around court orders of protection. *Crime & Delinquency*, 41, 414-429.
- Goldfarb, S.F. (2008). Reconceiving civil protection orders for domestic violence: can law help end the abuse without ending the relationship? *Cardozo Law Review*, 29, 1487-1551.
- Groen, M. & Lawick, J. van (2007). *Intieme oorlog. Over de kwetsbaarheid van familierelaties*. Amsterdam: Van Gennip.
- Groot, G. de & Eijkern, L. van (2008). *Eerste hulp bij een huisverbod. 10-daagse crisisbulpverlening bij (dreigend) huiselijk geweld*. Utrecht: Movisie.
- Holtzworth-Munroe, A., Meehan J.C., Rehman, U. & Marshall, A.D. (2002). Intimate partner violence: An introduction for couple therapists. In Gurman, A. S., & Jacobson, N. S. (Eds.), *Clinical Handbook of Couple Therapy, 3th edition* (pp. 441-465). New York: Guilford.
- Johnson, M. P. (2008). *A typology of domestic violence: Intimate terrorism, violent resistance, and situational couple violence*. Lebanon, NH: University Press of New England.
- Johnson, M. P., & Ferraro, K. J. (2000). Research on domestic violence in the 1990s: Making distinctions. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 948-963.
- Johnson, M.P. (1995). Patriarchal terrorism and common couple violence: Two forms of violence against women. *Journal of Marriage and Family*, 57, 283-294.
- Lackey, C., & Williams, K. R. (1995). Social bonding and the cessation of partner violence across generations. *Journal of Marriage and the Family*, 57, 295–305.
- Lee, M. Y., Uken, A., & Sebold, J. (2009). Accountability for change: Solution focused treatment of domestic violence offenders. In Lehman, P., & Simmons, C. A. (Eds), *Strength-based batterer intervention. A new paradigm in ending family violence*. (pp 55-88). New York: Springer.
- Logan, T.K. & Walker, R. (2009). Civil protective order outcomes: Violations and perceptions of effectiveness. *Journal of Interpersonal Violence*, 24, 675-692.

- Lünnemann, K.D., Tak, P.J.P. & Piechocki D.J.G. (2002). *Interventie door uithuisplaatsing. De juridische mogelijkheden van uithuisplaatsing van plegers van huiselijk geweld in Oostenrijk en Duitsland*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Miller, W. R., & Rollnick, S. (2002). *Motivational interviewing. Preparing people for change*. New York: Guilford.
- Movisie (2009). *Huiselijk geweld: feiten en cijfers*. Utrecht: Movisie.
- Neeleman, A., & Toering, I. (2010) Als de liefde heeft toegeslagen...Groepsbehandeling voor paren met geweld in hun relatie. *Tijdschrift voor Psychotherapie*, 36, 230-245.
- Oka, M., & Whiting, J. B. (2011). Contemporary MFT theories and intimate partner violence: A review of systemic treatments. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 10, 34-52.
- Pit, Y., & Burkels, B. (2010). *Wat begint met een schreeuw, mag nooit in een stilte eindigen. Een onderzoek naar de knelpunten in de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod*. Groningen: Politie Groningen.
- Regionale Projectgroep Huisverbod (2010). *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod. De toepassing van de Wet tijdelijk huisverbod in de regio Groningen in de periode van 1 april 2009 tot 1 april 2010*. Groningen: S. N.
- Schreijenberg, A., Vaan, K. B. M. de, Vanoni, M. C., & Homburg, G. H. J. (2010). *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*. Amsterdam: Regioplan.
- Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden (2008). *Wet tijdelijk huisverbod & Memorie van Toelichting*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Turnell, A., & Edwards, S. (1999). *Signs of safety; A solution and safety oriented approach to child protection casework*. New York: Norton.

Bijlage 4:

Separaat op te vragen bijlagen

A De volledige literatuurstudie

Ten behoeve van dit onderzoek is gezocht naar binnenlandse en buitenlandse literatuur dat betrekking heeft op zowel de werking van de doelen van de Wet tijdelijk huisverbod als de doelen van de methodiek 'Eerste hulp bij een huisverbod'. Daarnaast is in de literatuur gezocht naar belangrijke kenmerken van plegers en slachtoffers. Er is een uitgebreid verslag van deze literatuurstudie beschikbaar.

B De volledige methodische verantwoording

Deze bijlage bevat enerzijds een uitgebreide toelichting op het onderzoeksdesign, de operationalisering van de variabelen, het meetinstrument en een beschrijving van de onderzoeksgroepen. Anderzijds bevat deze bijlage ook de beschouwing van de onderzoekers op de opgedane ervaringen tijdens het onderzoek.

C Het onderzoeksinstrument

De opzet van het interview met de uithuisgeplaatsten, achterblijvers, verdachten en slachtoffers.

Deze bijlagen zijn op te vragen bij prof. dr. René Veenstra,

Rijksuniversiteit Groningen

Vakgroep Sociologie

Grote Rozenstraat 31

9712 TG Groningen

tel: 050 363 6218

fax: 050 363 6226

e-mail: D.R.Veenstra@rug.nl

<http://www.gmw.rug.nl/~veenstra>

Bijlage 5:

Over de onderzoekers

Lienja van Eijkern werkt als zelfstandige op het gebied van Veiligheid, Zorg en Welzijn. Van 2002 tot 2009 was zij betrokken bij de ontwikkeling, implementatie en coördinatie van de aanpak huiselijk geweld in de provincie Groningen. Vanaf 2005 tot 2009 was zij manager van het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld in Groningen.

Lotte Baan heeft de opleiding Maatschappelijk Werk & Dienstverlening afgerond. Ze is geïnteresseerd in de oorzaken van criminaliteit binnen de samenleving en in de effectiviteit van interventies die ernaar streven deze criminaliteit te bestrijden. In het kader van deze interesse is zij betrokken bij het onderzoek naar de effectiviteit van huisverboden.

Prof. dr René Veenstra is hoogleraar sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen en gasthoogleraar bij de vakgroep Psychologie aan de Universiteit van Turku, Finland. Hij is als onderzoeker verbonden aan de onderzoeksschool ICS. Binnen de master 'Criminaliteit en Veiligheid' aan de vakgroep Sociologie van de Rijksuniversiteit Groningen geeft hij colleges over criminaliteit en veiligheid en beleid en interventies. In de colleges over beleid en interventie gaat hij in op de hoge eisen die ook in Nederland steeds vaker worden gesteld aan beleidsmaatregelen en interventies op het terrein van criminaliteit en veiligheid worden gesteld. Daarbij maakt hij gebruik van realistische evaluaties, bewezen effectiviteit, systematische reviews en meta-analyses.